

Vardemuseernes indsamlingspolitik

Overordnede retningslinjer

Vardemuseernes indsamling foretages i henhold til ICOMs etiske regler samt i henhold til [Slots- og Kulturstyrelsens retningslinjer](#). Indsamlingspolitikken følger museets vision og mission.

Desuden sikrer museet sig, at indsamlede genstande har lovlig adkomst, og at genstandenes proveniens er fremskaffet således, at hverken ulovligt eller kulturelt følsomt materiale indtages i samlingerne.

Begrebet ”genstand” forstås i denne tekst i bredest mulig forstand og omfatter således også dokumentation af menneskelig aktivitet, billeder, skriftligt materiale, lyd- og videooptagelser m.m. – i det omfang de er relevante i forhold til den formulerede indsamlingspolitik. Egentlige arkivalier henvises dog som udgangspunkt til de lokalhistoriske arkiver i Varde Kommune.

Indsamlingen foretages ud fra et fagligt grundlag, så de indsamlede genstande passer ind i den formulerede indsamlingspolitik. Indsamlingen skal således være målrettet og aktiv og meget gerne foregå i forbindelse med konkrete forsknings- og/eller formidlingsprojekter.

Museet skelner mellem passiv og aktiv indsamling. Aktiv indsamling foregår på museets videnskabelige personales initiativ, og relaterer sig til museets formål og planer. Passiv indsamling foregår løbende og som regel på givers initiativ.

Indsamlingspolitikken fastsættes sideløbende med arbejdsplanerne, for en fireårig periode, og revideres derudover efter behov.

Indsamlingspolitikken offentliggøres i museets arbejdsplan samt på museets hjemmeside.

De konkrete rammer for indsamlingen

Indsamlingen koncentrerer inden for museets geografiske ansvarsområde, nuværende Varde Kommune.

Indsamlingen omfatter også museets indsatsområder, som beskrevet i arbejdsplanen, på nationalt og internationalt plan, og kan dermed for enkelte emnegrupper række ud over det geografiske ansvarsområde.

Vardemuseernes arkæologiske indsamling varetages af Arkæologi Vestjylland, som har det arkæologiske ansvar i Varde og Ringkøbing-Skjern kommuner. Den arkæologiske indsamling omfatter alle jordfund fra istid til nutid.

Nyere tids indsamling dækker tiden fra reformationen i 1536 til i dag. Indsamlingen varetages af videnskabeligt personale under Vardemuseerne.

Indsamlingen underbygger og supplerer museets formidlings-, forsknings-, undersøgelses- og dokumentationsområder, som beskrevet i museets virksomhedsplan og arbejdsplaner.

Intern vejledning til indsamling

Museets videnskabelige personale (primært inspektørerne) har ansvaret for indsamling af genstande til Vardemuseerne. Andre ansatte som f.eks. frontpersonale i butikker, administrativt personale eller registratorer må ikke indtage genstande. I forbindelse med henvendelser til museets øvrige personale, skal disse altid henvise til de ansvarlige inspektører.

Museets videnskabelige personale vurderer genstandenes proveniens, tilstand og betydning i forhold til museets ansvarsområde, eksisterende samling og de øvrige danske museers samlinger.

Inspektørerne foretager en vægtet og repræsentativ indsamling af genstande inden for de forskellige forskningsområder. Afvejningen ligger i både at vægte og inkludere det karakteristiske, usædvanlige, typiske og sjældne, således at der ikke udelukkende indsamles typiske eller udelukkende sjældne genstande.

Køb af genstande vil kun blive vægtet i ganske særlige tilfælde, og kun i det omfang en genstand er central for et emnefelt.

Vejledning for indsamling på genstandsniveau

Den inspektør, der modtager en genstand er ansvarlig for at genstanden nummereres, oprettes i den nationale genstandsdatabase og pakkes på magasin. Når en genstand overdrages til Vardemuseerne med henblik på indlemmelse i samlingen, udfylder giver og en videnskabelig medarbejder ved museet i fællesskab en indkomstseddel. Her skriver giver under på, at materialet overdrages som gave til museet. Relevante oplysninger om brug og tidligere ejerforhold noteres, og giver gøres opmærksom på, at en endelig indlemmelse i samlingen først vil ske efter en vurdering efter retningslinjerne i denne indsamlingspolitik foretaget af museets faglige medarbejdere.

Indsamlingen skal begrundes fagligt ud fra nedenstående kriterier. Begrundelsen anføres i sagen i den nationale genstandsdatabase.

Tilhørsforhold og relevans

Museets samling kan kun forøges med genstande, som har videnskabelig og/eller formidlingsmæssig værdi. Indtag af genstande skal begrundes fagligt. Den faglige begrundelse for indtaget indskrives i den pågældende museumssag.

Indsamlingen skal være målrettet inden for det enkelte forskningsfelt og have relevans herfor. Det kan både gælde genstandens praktiske funktion samt dens betydning for giver eller bruger. Indsamlingen af forskelligartede kilder inden for et emnefelt (ikke kun fysiske objekter) vægtes højt.

Ved indsamlingen spørges således (bogstaveligt og i overført betydning) ind til genstandens praktiske brug, dens repræsentativitet og/eller særegenhed. Giver den en viden om den funktion den repræsenterer? Der spørges desuden ind til symbolværdi i en kulturel, social og/eller mental kontekst.

Enkeltgenstande, der repræsenterer en helhed, vægtes i de fleste tilfælde frem for indsamlingen af større helheder.

Proveniens

Ud over relevansen for det specifikke emnefelt skal genstandens tilknytning til museets ansvarsområde fastslås, ligesom genstandens egen historie skal dokumenteres så grundigt som muligt. Genstande er ikke interessante i sig selv, men kun i kraft af den betydning de tillægges og det "levede liv" de kan fortælle os om.

Genstandens proveniens underbygges derfor så vidt muligt igennem interviews, billeddokumentation, arkivalske studier m.m. Indsamling af genstande med en god historie vægtes højere end hensynet til dubletter. Det kan således godt forsvares at have to genstande i samlingen, der fysisk tilsyneladende er ens, hvis de begge har en veludbygget proveniens.

I særlige tilfælde kan en genstand dog have en helt central betydning for et emnefelt, men ringe proveniens. I sådanne tilfælde vurderes det, om genstanden udfylder et så vigtigt hul i samlingen, at den alligevel skal indsamles.

Visuel kvalitet, kildeværdi og illustration

Ved siden af de strategiske overvejelser om en genstands relevans for samlingen tager Vardemuseerne i indsamlingssituationen højde for genstandens potentiale i retning af visuel kvalitet, kildeværdi og illustration. Nogle genstande bringer beskueren til umiddelbar erkendelse af deres oprindelige sammenhæng – at de har været brugt, eller hvordan de har været brugt – og genstandenes værdi ligger netop heri.

Betydning for den samlede kulturarv

Generelt vægtes genstandenes individuelle historie og deres relevans inden for emnefeltet højere end repræsentativitet i forhold til museets egen samling eller den samlede danske genstandsbeholdning.

Inden for museets ansvarsområde findes dog enkelte emnefelter af national eller særlig vigtig betydning, hvor kontinuitet og fuldstændighed prioriteres højt. Disse er beskrevet under indsatsområder.

Stand

Genstandens bevaringstilstand indgår også som et væsentligt kriterium i vurderingen. Indsamlede genstande skal som udgangspunkt være i rimeligt god stand. Kun undtagelsesvis indtages genstande i ringere stand, hvis de har helt central betydning inden for emnefeltet, og da kun efter konsultation af en konservator.

Frem for indsamling af relevante, men dårligt bevarede genstande prioriteres grundig dokumentation af genstandene i form af foto, opmåling o. lign.

Indsamlingstemaer i perioden 2015-2019

Museets indsamling relaterer sig for såvel den arkæologiske som den nyere tids indsamling til fire supertemaer, udarbejdet i et strategisk samarbejde mellem Vardemuseerne og Ringkøbing Skjern Museum. Supertemaerne vil ligge til grund for den aktive indsamling inden for den næste fireårsperiode, da de også styrer museets forskning og formidling.

Supertemaerne er:

- Supertema 1. Jernalder-Vikingetid i Vestjylland
- Supertema 2. Anden Verdenskrig i Vestjylland
- Supertema 3. Vestjysk kultur – landskab og identitet
- Supertema 4. Vestkystturisme

For den arkæologiske indsamling gælder

Vardemuseernes arkæologiske indsamling varetages af Arkæologi Vestjylland, som har det arkæologiske ansvar i Varde og Ringkøbing-Skjern Kommuner.

Passiv arkæologisk indsamling

Ved passiv indsamling forstås her arkæologiske genstande som indleveres/gives til Arkæologi Vestjylland.

Kriterier for indlemmelse af genstande i den arkæologiske samling:

1. Genstandens proveniens skal ligge inden for Arkæologi Vestjyllands ansvarsområde.
2. Fundstedet skal som minimum være stedfæstet til et kendt sogn og helst mere præcist til en matrikel, et jordstykke eller ejendom.
3. Genstande uden proveniens modtages kun, hvis de er af stor sjældenhed. Her gennemføres i visse tilfælde en danefævurdering.

Hvis genstandens proveniens ikke kendes eller genstanden ikke anses som relevant i forhold til samlingen, kan den evt. indgå i Vardemuseernes rekvisitsamling, hvis giver er indforstået med dette.

Indkomne genstande registreres i Arkæologi Vestjyllands samling under akronymet ARV. Genstanden registreres direkte i den nationale database og i Fund og Fortidsminder.

Aktiv arkæologisk indsamling

Enheden Arkæologi Vestjylland varetager den aktive indsamling af arkæologiske genstande i Varde Kommune. Den aktive arkæologiske indsamling er i høj grad knyttet til lovbundne opgaver i henhold til Museumsloven, dvs. undersøgelser i forbindelse med lokalplaner, råstofindvinding, vejanlæg, skovrejsning m.m.

Den aktive, forskningsbaserede indsamling relaterer sig ofte til supertema 1 – *Jernalder-Vikingetid i Vestjylland*. Der henvises til Arkæologi Vestjyllands egen indsamlings- og forskningsstrategi.

Nogle genstande kan evt. overlades til registrering af de respektive museers (Vardemuseerne og Ringkøbing-Skjern Museum) nyere tids afdeling. Nyere tids jordfund som vurderes værende del af et større samlet fund, kan fundanmeldes i Fund og Fortidsminder.

Arkæologi Vestjyllands genstande opbevares på de respektive museers magasin i den pågældende kommune, hvor de er fundet i.

For nyere tids indsamling gælder

I perioden fokuserer museet på revision og digitalisering af den eksisterende samling.

Passiv indsamling foregår kun på et absolut minimum, og kun i det omfang den passive indsamling komplementerer de eksisterende samlinger. Museets inspektører kan og skal dog ud fra faglige overvejelser tage stilling til, om passive henvendelser skal medføre aktive undersøgelser.

Den aktive indsamling understøtter museets formål og mission. Inden for museets ansvarsområde findes emner af særlig vigtig betydning, hvor kontinuitet og fuldstændighed vægtes højt. Inden for den fireårige periode koncentrerer den aktive indsamling sig om tre supertemaer:

Supertema 2. Anden Verdenskrig i Vestjylland

Indsamles aktivt på internationalt plan

- Flygtningehistorie på nationalt plan under og efter Anden Verdenskrig, f.eks. flygtninge i Oksbøllejren og Nymindegablejren, Blåvandlejren og øvrige danske lejre.

Indsamles aktivt på nationalt plan

- Dansk flygtningehistorie i nyere tid, f.eks.: syriske flygtninge, bosniske flygtninge, tamiler ect.
- Atlantvolden og forsvarsanlæg ved Vestkysten, f.eks. Tirpitz-stillingen, Büffelstillingen, mineringen og minerydning.

Indsamles passivt på lokalt plan

- Besættelsestidshistorie.

Supertema 3. Vestjysk kultur – landskab og identitet

Indsamles aktivt på internationalt plan

- Rav, såvel naturrav som kunsthåndværk. Primært Vesterhavsrav, men også andet rav.

Indsamles aktivt på nationalt plan

- Andelsbevægelsen, f.eks. Hjedding Andelsmejeri, brugser, slagterier, foderstoffer.
- Kunst og kunstnere i Vestjylland, f.eks. lokale kunstnere og deres værker, lokale motiver af andre kunstnere.

Indsamles passivt på lokalt plan

- Landbrugskultur, f.eks. hedebonde, engbonde, kystbonde, hedeopdyrkning, tilplantningssagen, landsbymiljøet, engdrift, å-systemer, møller.
- Bykultur, f.eks. købstaden Varde, stationsbyernes opståen og udvikling.
- Kystkultur, f.eks. fiskeri, redningsvæsen, ladepladser/havne, Vadehavet, den tidevandsregulerede Varde Å.
- Skolevæsen, f.eks. den vestjyske skoleordning i forhold til bl.a. Hodde Gamle Skole.
- Ekspropriering af forsvarsarealerne ved Oksbøl.
- Den vestjyske herregård i Varde Kommune: særligt Hennegaard, Hesselmed, Lindbjerggård, Nørholm, Lydumgård, Søvigård, Agerkrog, Lunderup, Gellerupholm, Visselbjerg.
- Artilleri og militærvæsen.

Supertema 4. Vestkystturisme

Indsamles aktivt på lokal plan

- Turisme i det geografiske område f.eks.: turistbyerne, turistfaciliteter.

Andre områder

Ved siden af de langsigtede og strategiske indsamlingsområder kan museet i forbindelse med målrettede aktiviteter, undersøgelser og projekter foretage aktiv indsamling inden for særlige velafgrænsede emner. Eksempelvis indsamles også aktivt på nationalt plan genstande med tilknytning til den lokale kunstmaler Otto Frello.

Revision og kassation

Museet tilstræber løbende at udføre revisioner af nyere tids samlingen (herunder udtagelse af genstande til kassation). Ved en samlingsgennemgang lægges vægt på de samme kriterier som ved indsamling:

- Bevaringstilstand
- Proveniens
- Tilhørsforhold til museets ansvarsområde

Hvis genstande ud fra disse kriterier vurderes som kassable, kan de udskilles og kasseres efter følgende procedure:

Genstandene skal først tilbydes andre statsanerkendte museer (nabo- eller specialmuseer), som kan have interesse i dem.

Hvis ingen andre museer er interesserede i genstandene, søges om kassation efter Slots- og Kulturstyrelsens retningslinjer, idet de udskilte genstande indføres i et dertil indrettet skema.

Når kassationen er godkendt, fjernes alle numre fysisk fra genstandene.

Genstandene skal dernæst tilbydes giver eller dennes arvinger, så vidt disse kendes og det er muligt (inden for rimelighedens grænser) at finde frem til dem.

Er det ikke muligt at finde frem til giver eller dennes arvinger, eller er disse ikke interesserede i at få genstandene retur, skal de destrueres.

Kasserede genstande må *aldrig* sælges eller gives bort til andre personer eller institutioner.

Udlån

Ved udlån af genstande udfærdiges altid en låneaftale. Museet låner som udgangspunkt kun genstande ud til andre museer eller evt. andre offentlige institutioner og offentligt tilgængelige steder.

I aftalen anføres forsikringssum, låneperiode (der om nødvendigt kan forlænges senere), opsigelsesvarsel (for begge parter) og formål med lånet samt evt. særlige betingelser. Aftalen underskrives af begge parter.